

Daňové a právní zprávy

únor 2026

■ ■ ■
The better the question.
The better the answer.
The better the world works.

EY

Shape the future
with confidence

Vítejte u únorového čísla daňových a právních zpráv – co v něm najdete?

Jaký máme daňový systém? – Zamýšlíme se nad českým daňovým systémem a rozhlížíme se i za hranice pro srovnání.

Co aktuálně řešíme s dovozci? – Dovozci aktuálně čelí mnoha výzvám v oblasti celní a daňové regulace. Optimista však může vidět i příležitosti zejména ve formě možné úspory na dovozním clu nebo získání konkurenční výhody při správné implementaci legislativy s přesahem do ESG (CBAM, EUDR).

Pohled Ústavního soudu v otázce běhu promlčecí lhůty v případě pohledávek splatných na výzvu věřitele – Ústavní soud mj. kritizuje konstrukt Nejvyššího soudu, dle kterého může subjektivní promlčecí lhůta začít běžet dříve než ta objektivní. Ve svém nálezu uzavírá, že žádná z promlčecích lhůt nemůže začít běžet dříve, než se pohledávka vůbec stane splatnou.

Daňová uznatelnost a mlčenlivost u právních služeb – Přinášíme podrobnosti soudního rozhodnutí, ve kterém se řešilo, zda daňový subjekt unesl důkazní břemeno ohledně účelnosti a skutečného poskytnutí právních služeb a zda požadavek správce daně na bližší konkretizaci poskytovaných právních služeb nepřípustně nezasahuje do advokátní mlčenlivosti.

Jak moc musí správce daně zkoumat konkludentní vyměření daně? – Přinášíme vám rozhodnutí, ve kterém se soudy zabývaly otázkou, do jaké míry musí správce daně zkoumat při konkludentním doměření daně správnost údajů uvedených v dodatečném daňovém přiznání.

Dopady zajišťovacího převodu obchodního podílu – Přinášíme podrobnosti rozhodnutí, ve kterém byla znovu řešena otázka, zda zajišťovací převod obchodního podílu ve prospěch banky zakládá kapitálové spojení osob, které může mj. vést k daňové neuznatelnosti úroků ze zajištěného úvěru na základě pravidel nízké kapitalizace.

Co dalšího nás zaujalo?

- ▶ **Zajímavá pasáž soudního rozhodnutí ohledně sporu o uznatelnost nákladu na dodatečný audit závěrek za 2010 a 2011 v roce 2013** – Nejvyšší správní soud **konstatoval**, že jako dostatečný argument pro to, že dodatečný audit předmětných účetních závěrek měl vazbu na zdaňovací období roku 2013, nemůže stačit prosté tvrzení spočívající v tom, že vazba na zdaňovací období roku 2013 byla dána jednoduše z toho důvodu, že v roce 2013 byl dodatečný audit proveden.
- ▶ **EET 2.0** – Ministryně financí naznačila, že přibližně v polovině února očekává dokončení návrhu zákona na (znovu)zavedení elektronické evidence tržeb a následně jeho předložení do připomínkového řízení.
- ▶ **Soud k časové souvislosti bonusů** – V **rozhodnutí** se soud zabýval daňovou uznatelností odměn a vzniku souvisejícího nároku. Správce daně i soudy v detailu prostudovali interní podnikovou směrnici a uzavřeli, že odměny zaúčtované na časovém rozlišení nelze v daném roce uznat, protože v tomto období nevznikl jednoznačný nárok zaměstnanců.
- ▶ **Od roku 2026 dochází ke změně limitu pro tvorbu daňových opravných položek u „malých“ pohledávek** – Dle **stanoviska** GfR lze nové znění použít u opravných položek zaúčtovaných od 1. ledna 2026, a to i k pohledávkám vzniklým před 1. lednem 2026.

Vítejte u únorového čísla daňových a právních zpráv – co v něm najdete?

- ▶ **Nová pravidla pro odpočet DPH** - GFŘ vydalo [informaci](#), která shrnuje změny v pravidlech pro uplatňování nároku na odpočet DPH.
- ▶ **Uplatňování DPH u nemovitých věcí** - GFŘ vydalo novou [metodiku](#) k DPH u nemovitých věcí, která vysvětluje změny účinné od 1. července 2025.
- ▶ **Zastřené zprostředkování zaměstnávání** - [Rozhodnutí](#) Nejvyššího správního soudu (negativní pro společnost) se týkalo pokuty od Inspekce práce u prací vyhodnocených nikoliv jako provádění díla, ale jako zastřené zprostředkování zaměstnávání.
- ▶ **Ministerstvo financí ČR aktualizovalo úpravu interních lhůt při správě daní** - Za nejvýznamnější změnu z praktického hlediska považujeme prodloužení lhůty pro vydání závazného posouzení u převodních cen ze tří na šest měsíců.
- ▶ **Pilíř 2 a EU** - Evropská komise vydala [informaci](#) ohledně tzv. side-by-side balíčku OECD, ve které potvrzuje aplikaci těchto bezpečných přístavů v kontextu evropské direktivy implementující pravidla Pilíře 2. Rovněž stojí za pozornost, že Evropská komise zahájila [řízení](#) o porušení povinnosti proti členským státům, včetně ČR, které nedokázaly plně implementovat DAC9.

Úvodník

Radek Matušík

partner v týmu daňového poradenství
radek.matustik@cz.ey.com
+420 603 577 841

Jak si vedeme?

Tento úvodník je optimistický. Vláda ČR prohlásila, že nebude zvedat daně. Navíc se má snížit daň z příjmů právnických osob. Pesimista by mohl namítnout, že s deficitem státního rozpočtu to není udržitelné. Ale zůstaňme optimisty. Další čtyři roky budeme mít stabilní daňový systém. Je dobrý nebo špatný?

V mezinárodním porovnání vlastně docela dobrý. Podle indexu mezinárodní konkurenceschopnosti publikovaného Tax Foundation má ČR 10. příčku z 38 zemí.

Spodní příčky zabírají Francie s Itálií. Polsko, které je v poslední době atraktivní pro zahraniční investory, je skoro u dna na 35. místě. Maďarsko je o příčku před námi. Z jurisdikcí, které často řešíme s klienty, jsou Švýcarsko a Lucembursko na pátém a šestém místě. Ve srovnání nejsou zahrnuty Kypr, Malta nebo země Arabského poloostrova.

Náš výkon je vyrovnaný. Máme podprůměrnou (čti konkurenceschopnou) sazbu korporátní daně. A to ji vláda ještě nesnížila na slibovaných 19 %. Máme nízké majetkové daně - kombinace daně z nemovitostí a absentující daně z převodu nemovitostí. Dle srovnání máme také relativně nízké zdanění příjmů fyzických osob. Jediný aspekt, ve kterém má ČR nadprůměrné zdanění, jsou nepřímé daně.

Podobná srovnání nejsou dokonalá. Při detailním čtení indexu objevíte nepřesnosti. Nicméně mohou naznačit, kam by se vláda dívala, pokud by přece jen potřebovala zvýšit příjmy státního rozpočtu. Korporátní sazba to asi nebude. Tu chce snižovat. Spotřebu zdaňujeme v mezinárodní komparaci hodně.

Takže spíše také ne.

Zbývá zdanění fyzických osob a majetku. Shodou okolností jsou to oblasti, ve kterých se v poslední době po světě rodí řada z českého pohledu divokých konceptů.

U majetkových daní jsou to často odvody z tržní hodnoty nemovitostí.

U zdanění fyzických osob jsou to pak návrhy mířící na vysokopříjmové jedince. Třeba Kalifornie chce zavést jednorázovou 5% daň z aktuální hodnoty majetku pro super bohaté. Žádné výnosy, žádný zisk. 5 % z hodnoty majetku. Předpokládá se výnos zhruba 100 miliard USD od více než 200 miliardářů. Další země, která navrhuje zdanění bohatých, je Nizozemsko. A zase trochu jinak. Pomocí zdanění nerealizovaných příjmů. Tzn. držíte akcii, změní se její hodnota a vy zdaníte rozdíl. Bez toho, aniž byste akcii prodali.

Tak zůstaňme optimisty a věřme, že se daně nezvýší.

Máme nízké majetkové daně. Dle srovnání máme také relativně nízké zdanění příjmů fyzických osob. Jediný aspekt, ve kterém má ČR nadprůměrné zdanění, jsou nepřímé daně. Kam by se vláda dívala, pokud by přece jen potřebovala zvýšit příjmy státního rozpočtu? Korporátní sazba to asi nebude. Tu chce snižovat. Spotřebu zdaňujeme v mezinárodní komparaci hodně. Takže spíše také ne. Zbývá zdanění fyzických osob a majetku.

Dovoz zboží

Jakub Kašuba

senior manažer v týmu daňového poradenství

jakub.kasuba@cz.ey.com

+420 735 729 334

Co aktuálně řešíme s dovozci (nejen) začátkem roku?

Závěr roku bývá obvykle v daňové a celní oblasti hektický, proto se některým tématům nevěnuje tolik pozornosti, kolik by si zasloužila. Níže jsme shrnuli několik oblastí, na které by dovozci neměli (nejen) na začátku roku 2026 zapomenout.

CBAM - uhlíková daň

CBAM, resp. mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích, zjednodušeně uhlíková daň, se 1. ledna 2026 přehoupnul do tzv. definitivní fáze.

Dovozci zboží podléhajícího CBAM (mj. cementu, oceli, hliníku a výrobků z nich), na které se nevztahuje výjimka pro dovoz do 50 tun CBAM zboží za rok, mají od roku 2026 nové povinnosti. Tou okamžitou je získání statusu schváleného deklaranta pro účely CBAM, aby mohli pokračovat v dovozu zboží do EU. Pokud dovozce CBAM zboží nezíská statut schváleného deklaranta, celní správa mu po překročení limitu 50 tun nepropustí další CBAM zboží do volného oběhu na území EU. Výjimku budou mít pouze ti dovozci, kteří příslušnou žádost podají do 31. března 2026.

Následně by si dovozci CBAM měli zboží spočítat, kolik je budou stát CBAM certifikáty. Ty si začnou kupovat sice až v roce 2027, nicméně jimi budou pokrývat již emise za rok 2026.

Rádi vám pomůžeme se splněním výše uvedených povinností a s kalkulací finančních dopadů na vaši společnost.

Změny celní hodnoty - úpravy převodních cen a licenční a další poplatky

Správné stanovení celní hodnoty při dovozu zboží má přímý vliv nejen na výši cla, ale i na dovozní DPH. V praxi často dochází ke změnám cen po propuštění zboží do volného oběhu, ať už z důvodu následných úprav převodních cen mezi spojenými osobami nebo jiných faktorů - typicky se může jednat o zaplacené licenční poplatky v souvislosti s dovezeným zbožím.

Pro celní hodnotu s ohledem na transakce se spojenými osobami platí dvě základní pravidla: (i) dovozce zboží od spojene osoby (např. mateřské společnosti) musí být schopen prokázat, že tento vztah neovlivnil cenu dovezeného zboží (jinak není oprávněn stanovit celní hodnotu na základě fakturované částky, což může významně ztížit stanovení celní hodnoty s ohledem na nutnost součinnosti s celním úřadem), a (ii) následné zvýšení ceny v důsledku úpravy převodních cen (tj. vrubopis přijatý dovozcem) obecně vyžaduje, aby dovozce požádal celní úřad o změnu celních deklarací, což může vést k povinnosti doplatit clo. Promítnutí následného snížení (převodních) cen (tj. dobropis přijatý dovozcem) do (snížení) celní hodnoty, a tedy

k získání části dovozního cla zpět, je naopak v praxi stále problematické.

Debatu o tom, zda a jak zohledňovat úpravy cen po propuštění zboží opět rozvířil Soudní dvůr EU (SDEU) rozhodnutím ve věci C-782/23 Tauritus v květnu loňského roku. O tomto rozsudku jsme psali v Daňových a právních zprávách za červen 2025. Pro připomenutí - SDEU řekl, že základem pro stanovení celní hodnoty má být převodní (tj. fakturovaná) hodnota zboží, pokud není její konečná výše závislá na podmínkách či platbách, které nelze vztáhnout k hodnocenému zboží. Jinými slovy tedy vyžaduje existenci objektivních kritérií určujících finální cenu zboží již v okamžiku dovozu. Příklad se však netýkal transakce mezi spojenými osobami, a proto není jasné, zda by objektivním kritériem mohla být i konkrétní metoda stanovení převodních cen. Pokud ano, mohlo by toto rozhodnutí nabídnout dovozcům větší flexibilitu i pro případy, kdy úprava převodních cen v konečném důsledku vede ke snížení celní hodnoty.

Kromě převodních cen může celní hodnotu ovlivnit řada dalších faktorů. Komplikace přináší zejména složitá smluvní ujednání ohledně licenčních poplatků a dalších plateb za nehmotná aktiva. Bohužel ani zde není legislativa dostatečně doplněna judikaturou, která by dovozcům poskytla jasnější návod. V českém prostředí se o to pokusil NSS v ojedinělém rozsudku 2 Afs 385/2023, o kterém jsme informovali v našem [alertu](#). NSS posuzoval, zda se různé typy poplatků, mj. příspěvky na CSR nebo licenční poplatky za použití ochranné známky/know-how, připočtou k ceně dováženého zboží. Soud se především snažil shrnout zásady vycházející z rozhodovací praxe SDEU (např. rozhodnutí C-76/19 ve věci Curtis Balkan), a sice, že poplatky (i) se musí týkat hodnoceného zboží, (ii) musí být placeny přímo či nepřímo kupujícím jako podmínka prodeje hodnoceného zboží, a (iii) nesmí být již zahrnuty v kupní ceně, která byla nebo má být skutečně zaplacená. Jak dokazuje i případ řešený NSS, v praxi je složité určit, zda konkrétní poplatek tyto podmínky splňuje.

Rádi vám pomůžeme s prověřením, zda je ve vaší situaci nutné (nebo možné) upravit celní hodnotu dováženého zboží po jeho propuštění.

Dovoz zboží nevlastníkem

Dovozci se mohou dostat do situace, kdy propouštějí do volného oběhu zboží, jehož nejsou vlastníkem (a ani se jím nestanou s určitou časovou prodlevou po tomto dovozu). Typicky se jedná o situaci smluvního

výrobce (tzv. toll manufacturer), který dostal od mateřské společnosti úkol přepracovat určité zboží, které následně tato mateřská společnost dodává svému zákazníkovi. Může se ale jednat i o dovozce opravujícího výrobky ve vlastnictví zákazníka, které do EU tento zákazník zašle k opravě ze země mimo EU, nebo obecně o jakéhokoli skladovatele či dopravce zboží, který je z určitého důvodu nucen zboží propustit do volného oběhu (např. při porušení celního režimu tranzitu).

Ve světle judikatury SDEU (mj. ve věci C-621/19 Weindel Logistik Service) takovému dovozci nevzniká nárok na odpočet DPH při dovozu, pokud není schopen prokázat přímou a bezprostřední vazbu mezi náklady vynaloženými na dovoz zboží a svou skutečněnou ekonomickou činností. Vystavení faktury za službu přepracování nebo opravy však takovou vazbu dle Soudního dvora nevytváří. Dovozce tak zůstane v pozici, kdy DPH při dovozu zboží pouze odvádí.

Obecně se nabízí několik možností, jak se s nastalou situací vypořádat. Nutno však dodat, že použitelnost a ekonomická racionalita daného řešení se bude lišit případ od případu. Jedním ze způsobů je oprava celních deklarací, kterou dojde k nahrazení osoby dovozce. Alternativou je využití zvláštního režimu aktivního zušlechťovacího styku, který umožňuje dovoz zboží bez vzniku celního dluhu (a povinnosti přiznat DPH) při jeho zpracování a následném vývozu z EU (nebo alespoň odložení okamžiku vzniku celního dluhu do doby, než je zpracované zboží propuštěno do volného oběhu). Některé situace pak lze řešit pouze změnou obchodního modelu.

Nastavení konkrétního případu vždy doporučujeme posuzovat v širším kontextu, zejména pak s ohledem na převodní ceny. Pokud se nacházíte v situaci, kdy nejste vlastníkem dováženého zboží, rádi s vámi probereme vaše možnosti.

EUDR - boj proti odlesňování

Nařízení EUDR představuje novou výzvu pro dovozce komodit, se kterými je spojeno riziko odlesňování (dřevo, skot, káva, sója, palma olejná, kakao a kaučuk). Jak se ukazuje, praktická aplikovatelnost tohoto nařízení však není výzvou jen pro dovozce, a i proto došlo na poslední chvíli k dalšímu odkladu. Nové povinnosti by se tak měly začít uplatňovat od 30. prosince 2026.

Byť se to zdá být za dlouho, je nutné si uvědomit, že příprava na EUDR je mimořádně náročná. Vyžaduje komplexní správu a ověřování dat, nastavení interních kontrolních mechanismů i detailní znalost dodavatelských řetězců. Typicky vyžaduje součinnost logistiky, financí, ESG, nákupu a právního oddělení společnosti a především pak spolupráci s dodavateli.

Analýzu, zda se vás EUDR týká, doporučujeme zahájit zmapováním dodavatelských řetězců. Následně bude možné definovat roli vaší společnosti pro účely EUDR a povinnosti z ní vyplývající.

Výše uvedený výčet témat samozřejmě není úplný. Ukazuje se, že současný vývoj v oblasti celní a daňové regulace nadále přináší pro dovozce značné výzvy. Nabízí však i příležitosti zejména ve formě možné úspory na dovozním clu nebo získání konkurenční výhody při správné implementaci legislativy s přesahem do ESG (CBAM, EUDR). S prozkoumáním těchto možností vám rádi pomůžeme.

Pokud dovozce CBAM zboží nezíská statut schváleného deklaranta, celní správa mu po překročení limitu 50 tun nepropustí další CBAM zboží do volného oběhu na území EU. Výjimku budou mít pouze ti dovozci, kteří příslušnou žádost podají do 31. března 2026.

František Schirl

manažer, advokát, EY Law
frantisek.schirl@cz.eylaw.com
+420 704 865 137

Veronika Juhasová

advokátní koncipient, EY Law
veronika.juhasova@cz.eylaw.com
+420 705 844 063

Soudy se opět vyjádřily k běhu promlčecí lhůty. A opět překvapivě.

Nedávné rozhodnutí Ústavního soudu zamíchalo kartami v otázce běhu promlčecí lhůty v případě pohledávek splatných na výzvu věřitele.

Promlčecí lhůta pohledávky začíná běžet splatností faktury. Zdá se to prosté a logické. Judikatura Nejvyššího soudu však zastává jiný názor, se kterým se v září minulého roku vypořádával Ústavní soud. A ačkoli se odpověď Ústavního soudu jeví jako přirozená, s přihlédnutím právě k dřívější judikatuře Nejvyššího soudu může nový nález Ústavního soudu mít významný dopad do obchodní praxe.

Postoj Nejvyššího soudu

Nejprve se podívejme do historie - na(ne)štěstí jen nedávné. V prosinci roku 2023 jsme se v našich daňových a právních zprávách věnovali rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 3125/2022. Nejvyšší soud se v něm zabýval počátkem běhu promlčecí lhůty v případech, kdy je plnění ujednáno na výzvu věřitele, tedy způsobem, který se ve smlouvách často objevuje jako úhrada ceny na základě vystavené faktury. V těchto případech je totiž na věřiteli (například na zhotoviteli či prodávajícím), kdy vystaví fakturu, a tedy i kdy nastane povinnost druhé strany zaplatit cenu.

Nejvyšší soud ve výše uvedeném rozhodnutí konstatoval, že pokud je určení doby plnění ponecháno na věřiteli (tedy pokud je to věřitel, kdo vyvolá povinnost zaplatit cenu, např. vystavením faktury), pak se právo na splnění dluhu (tedy zaplacení ceny)

začíná promlčovat nikoli od splatnosti faktury, ani od vystavení faktury, ale od okamžiku, kdy se věřitel mohl a měl dozvědět, že byly splněny podmínky, které ho k vystavení faktury opravňují. V praxi to znamenalo například předání a převzetí díla či poskytnutí určitých služeb.

Právo na zaplacení ceny se tak dle Nejvyššího soudu mohlo nejen začít promlčovat, ale dokonce i zcela promlčet ještě před tím, než vůbec nastala splatnost příslušné faktury. Tento závěr Nejvyššího soudu v konečném důsledku vedl k tomu, že pro tento typ pohledávek začínala subjektivní promlčecí lhůta běžet dříve než lhůta objektivní, což poměrně značně nabourávalo dosavadní zavedenou praxi.

Rozhodnutí vyvolalo vlnu diskusí (a nesouhlasu) mezi odbornou veřejností, včetně některých soudců Nejvyššího soudu. I sám soud přímo v rozhodnutí uváděl, že si je vědom, že tento postoj je částí právní veřejnosti kritizován.

Nález Ústavního soudu

Předmětem nedávného nálezu Ústavního soudu byl případ skutkově obdobný tomu, kterým se Nejvyšší soud zabýval dříve. Na základě smlouvy o dílo vznikl jedné ze stran nárok na zaplacení ceny díla a tato

strana s krátkou prodlevou také vystavila fakturu. Druhá strana ji však neuhradila, a věc se proto dostala k soudům. Žaloba byla podána přibližně tři roky od popsanych událostí a její podání se přesně „trefilo“ mezi tři roky od vzniku nároku na zaplacení ceny díla a tři roky od splatnosti vystavené faktury. Optikou výše popisovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu byla žaloba zamítnuta z důvodu promlčení, neboť sice neuplynuly tři roky od splatnosti předmětné faktury, ale uplynuly tři roky od chvíle, kdy bylo dokončeno dílo a vznikl nárok zhotovitele požadovat platbu, a tedy i vystavit fakturu.

Žalobkyně se však s negativním výsledkem nesmířila, podala v této věci ústavní stížnost, a o případu tak rozhodoval Ústavní soud nálezem sp. zn. IV.ÚS 778/25.

Ústavní soud připomněl, že výklad právních norem „v extrémním rozporu s principy spravedlnosti“, například výklad přepjatě formalistický, může představovat zásah do základních práv. A právě za takový označil výklad Nejvyššího soudu ve vztahu k počátku běhu promlčecí lhůty.

Ústavní soud kritizuje i konstrukt Nejvyššího soudu, dle kterého může subjektivní promlčecí lhůta začít běžet dříve než ta objektivní. Ve svém nálezu se shoduje s odpůrci přístupu Nejvyššího soudu a uzavírá, že žádná z promlčecích lhůt nemůže začít běžet dříve, než se pohledávka vůbec stane splatnou.

Dle Ústavního soudu je zásada autonomie vůle v soukromoprávních vztazích jednou ze základních právních zásad, ke které má být zachováván maximální respekt. Pokud si tedy strany ujednaly, že cena díla bude splatná na základě vystavené faktury, je dle Ústavního soudu právě až splatnost faktury rozhodujícím okamžikem pro běh promlčecí lhůty a soudy by neměly do svobodné dohody stran zasahovat formalistickým výkladem právní normy, pokud je taková dohoda srozumitelná, určitá a neodporuje kogentním ustanovením zákona.

Jen pro úplnost – Ústavní soud tento nový případ vrátil k opětovnému posouzení. Nižší soudy tak budou muset celý případ opětovně posoudit s přihlédnutím k závěrům Ústavního soudu vysloveným v jeho nálezu.

Co to znamená pro praxi

Ústavní soud sám nejlépe shrnuje svůj náález přímo ve svém rozhodnutí, když uvádí, že „[z]a ústavně souladný považuje Ústavní soud, na základě respektu k autonomii vůle, závěr, že počátek běhu promlčecí

lhůty nenastává v okamžiku vzniku právního vztahu, ale až dospělostí pohledávky (tj. v posuzované věci až splatností stěžovatelčiny faktury).“

Zjednodušeně – pro začátek běhu promlčecí lhůty v případě pohledávek splatných na výzvu je podstatná splatnost faktury, ne skutečnost, kdy faktura poprvé mohla být vystavena. A tím se vracíme na začátek – zdá se to prosté a logické. A přesto se rozhodovací praxe soudů v posledních letech odvíjela jinak.

Jedna z právních zásad říká, že práva náležejí bdělým a promlčení je jedním z jejích učebnicových příkladů. Obezřetnost je namíště vždy a nechávat případnou žalobu na poslední chvíli se může ukázat jako kámen úrazu. Přístup Ústavního soudu je v problematice promlčení dluhů splatných na výzvu přeci jen trochu vstřícnější k věřitelům, ale připomeňme, že je tomu tak jen na základě svobodné vůle stran. Strany si tedy mohou smluvně ujednat i odchýlný postup.

Ani v tuto chvíli však ještě není téma uzavřené. Je totiž otázkou, jak (a jak rychle) promítnou názorový postoj Ústavního soudu do svých rozhodnutí obecné soudy a jak se s jeho argumentací autonomií vůle vypořádají ve vztahu ke konkrétním případům.

Ústavní soud sám nejlépe shrnuje svůj náález přímo ve svém rozhodnutí, když uvádí, že za ústavně souladný považuje závěr, že počátek běhu promlčecí lhůty nenastává v okamžiku vzniku právního vztahu, ale až dospělostí pohledávky (tj. v posuzované věci až splatností stěžovatelčiny faktury).

Radek Matušík

partner v týmu daňového poradenství
radek.matustik@cz.ey.com
+420 603 577 841

Jakub Tměj

senior manažer v týmu daňového poradenství
jakub.tmej@cz.ey.com
+420 735 729 372

Právní paušál – uznatelnost a mlčenlivost

Nejvyšší správní soud posuzoval zajímavou otázku prokazování daňové uznatelnosti nákladů vynaložených na právní služby ve vztahu k nutnosti prolomit advokátní mlčenlivost při prokazování přijatých služeb. Jádrem [sporu](#) byla daňová uznatelnost paušálně sjednaných výdajů na právní služby, konkrétně otázka:

- ▶ zda daňový subjekt unesl své důkazní břemeno ohledně skutečného poskytnutí těchto služeb a jejich věcné souvislosti se zdanitelnými příjmy a
 - ▶ zda požadavek správce daně na bližší konkretizaci poskytovaných právních služeb nepřipustně zasahuje do advokátní mlčenlivosti.
- Společnost tvrdila, že u paušálních právních služeb postačuje obecné vymezení jejich povahy a že požadavek na konkretizaci fakticky nutí k prolomení důvěrnosti vztahu advokát-klient.
- ▶ Požadavek na rámcovou konkretizaci poskytovaných právních služeb není dle NSS automaticky prolomením advokátní mlčenlivosti. Mlčenlivost tíží advokáta, nikoli klienta, a sama o sobě nezbavuje daňový subjekt povinnosti prokázat splnění podmínek daňové uznatelnosti. V projednávané věci šlo navíc o právní služby zcela triviální a společnosti nemohlo být na újmu, pokud by správci daně blíže vymezila obsah služeb i důvody sjednání paušální odměny a úpravy její výše.
 - ▶ Pokud se daňový subjekt rozhodne další důkazy nepředložit, nese procesní důsledky v podobě neunesení důkazního břemene.

Pohled Nejvyššího správního soudu

Nejvyšší správní soud (NSS) s pohledem společnosti nesouhlasil:

- ▶ Dle NSS daňový subjekt nese důkazní břemeno nejen ohledně formální existence výdajů (smlouvy, faktury), ale i ohledně jejich skutečného uskutečnění a věcné souvislosti s příjmy. Paušální charakter odměny sám o sobě důkazní standard nesnižuje.
- ▶ Správce daně vznesl konkrétní, vážné a důvodné pochybnosti (např. absence specifikace služeb, rozpor mezi smlouvou a fakturací), čímž došlo k oprávněnému přenosu důkazního břemene zpět na daňový subjekt.

Správce daně vznesl konkrétní, vážné a důvodné pochybnosti (např. absence specifikace služeb, rozpor mezi smlouvou a fakturací), čímž došlo k oprávněnému přenosu důkazního břemene zpět na daňový subjekt. Požadavek na rámcovou konkretizaci poskytovaných právních služeb není automaticky prolomením advokátní mlčenlivosti.

Radek Matušík

partner v týmu daňového poradenství
radek.matustik@cz.ey.com
+420 603 577 841

Jakub Tměj

senior manažer v týmu daňového poradenství
jakub.tmej@cz.ey.com
+420 735 729 372

Jak moc musí správce daně zkoumat konkludentní vyměření daně?

Přinášíme vám zajímavý procesní kousek. Nejvyšší správní soud (NSS) v této věci řešil otázku, zda správce daně postupoval správně, pokud společnost vyzval k podání dodatečného daňového přiznání a následně jí doměřil daň po provedeném postupu k odstranění pochybností poté, co jí již dříve konkludentně doměřil daň na základě dodatečného daňového přiznání. NSS se zabýval zejména otázkou, do jaké míry musí správce daně zkoumat při konkludentním doměření daně správnost údajů uvedených v dodatečném daňovém přiznání.

Situace

- ▶ Společnost obdržela daňové doklady od dodavatele z prosince 2016 resp. ledna 2017, z nichž si uplatnila až v dubnu 2020 nárok na odpočet daně, a to formou dodatečného daňového přiznání k DPH za zdaňovací období říjen 2019.
- ▶ Současně s dodatečným přiznáním společnost podala následné kontrolní hlášení za zdaňovací období říjen 2019 a zároveň správci daně zaslala průvodní dopis, ve kterém označila dané daňové doklady jejich číslem, základem daně a výší daně a uvedla, že dodatečné daňové přiznání a následné kontrolní hlášení za říjen 2019 podala z důvodu akruálního reportingu vůči nizozemské mateřské společnosti. Současně vyzvala správce daně k prověření nároku na odpočet z daňových dokladů, pokud nebude s uplatněným nárokem na odpočet souhlasit.
- ▶ Správce daně na základě dodatečného daňového přiznání vydal v červnu 2020 (konkludentně) dodatečný platební výměr, kterým doměřil daň tvrzenou společností, tj. dle dodatečného přiznání.
- ▶ Správce daně následně zaslal společnosti výzvu k podání dodatečného daňového přiznání, protože mu vznikly pochybnosti o oprávněnosti nároku na odpočet daně z výše uvedených daňových dokladů. Podle správce daně společnost uplatnila nárok až po uplynutí tříleté lhůty. Na tuto výzvu společnost reagovala podáním „nulového“ dodatečného daňového přiznání.
- ▶ Poté správce daně zahájil postup k odstranění pochybností, které nebyly odstraněny. Správce daně proto vydal v lednu 2023 další dodatečný platební výměr, kterým doměřil nárok na odpočet DPH, tak že jej snížil o nárok ve výši dodatečně tvrzené (a původně doměřené) daně. Současně

stanovil společnosti povinnost uhradit penále.

- ▶ Společnost podala odvolání, které bylo zamítnuto a následně žalobu, která byla rovněž zamítnuta.

Podstata argumentace společnosti

- ▶ Správce daně původním dodatečným platebním výměrem z roku 2020 doměřil společnosti nárok na odpočet DPH plně v souladu s tím, jak jej tvrdila v dodatečném daňovém přiznání podaném v dubnu 2020. Šlo tedy o tzv. konkludentní doměření daně.
- ▶ Správce daně měl již při tomto doměření zjistit z údajů obsažených v listinách doprovázejících dodatečné přiznání, že společnost nárok na odpočet DPH ze dvou daňových dokladů uplatňuje opožděně.
- ▶ Pokud to nezjistil a daň konkludentně doměřil, nemohl dva roky poté společnost vyzvat k podání dodatečného daňového přiznání a následně jí po provedeném postupu k odstranění pochybností doměřit DPH a stanovit povinnost uhradit penále z doměřené daně, ale měl podle ní místo toho vést přezkumné řízení.

NSS se postavil na stranu správce daně

- ▶ Za chybné je dle NSS nutno považovat základní východisko společnosti, že správce daně při konkludentním doměření daně na základě dodatečného daňového přiznání aplikoval určitý právní názor, který následně změnil (poté, co zjistil, kdy došlo k uskutečnění dotčených zdanitelných plnění).
- ▶ Konkludentní doměření daně totiž nebylo dle NSS výsledkem žádného skutkového či právního posouzení skutečností tvrzených společností v dodatečném daňovém přiznání, ale výsledkem bezvýhradné akceptace těchto tvrzení ze strany správce daně.
- ▶ Z žádného ustanovení zákona dle NSS nevyplývá správci daně povinnost provést skutkové a právní posouzení tvrzení obsažených v dodatečném daňovém přiznání. Z toho plyne též to, že konkludentní doměření daně nemohlo u společnosti vyvolat legitimní očekávání v tom směru, že takto stanovená daň již nebude v budoucnu dále prověřována prostřednictvím kontrolních postupů.

- ▶ Stejně tak nemusel správce daně při vydání výzvy k podání dodatečného daňového přiznání či výzvy k odstranění pochybností vysvětlovat, jaké nové skutečnosti zjistil oproti okamžiku, ke kterému byla daň konkludentně doměřena, neboť se věcně skutkovými a právními otázkami dosud nezabýval.
- ▶ Je pravdou, že tyto judikatorní závěry týkající se postupu správce daně při konkludentním stanovení daně byly dle NSS do jisté míry upřesněny a korigovány v rozsudku Hamé a v rozsudku Sev.en EC. Závěry obou těchto rozsudků je nutno vykládat tak, že konkludentně stanovit daň nebude možné tehdy, obsahuje-li daňové tvrzení na první pohled zcela zjevné a jednoduše odhalitelné nesprávnosti či chyby takového rázu, které by měl správce daně bez nutnosti jakéhokoli podrobnějšího zkoumání či právního posouzení odhalit (typicky zjevná chyba v počtech, zdanění příjmů od daně zjevně osvobozených apod.).
- ▶ Ač se společnost snažila tvrdit, že o takovou situaci šlo i v jejím případě, NSS s ní nesouhlasil.
- ▶ Spolu s dodatečným daňovým přiznáním společnost předložila správci daně průvodní dopis, v němž jako důvod pro dodatečné uplatnění nároku na odpočet ze dvou daňových dokladů obecně uvedla jen „akruální reporting vůči nizozemské mateřské společnosti“. Odkázala na následné kontrolní hlášení za říjen 2019 a dva daňové doklady, z nichž dodatečně nárokovala odpočet na DPH, které označila jen jejich číslem a uvedením základu daně a výše daně. Neuvedla žádné údaje, ze kterých by bylo možno být implicitně odvodit, kdy jí na základě těchto daňových dokladů vznikl nárok na odpočet, a kdy tedy začala běžet lhůta pro uplatnění nároku na odpočet. Respektive se mohlo zdát, že k uskutečnění daných plnění mohlo dojít v říjnu 2019, a právě proto je podáváno dodatečné daňové přiznání za toto období. Ani její apel v průvodním dopise, aby správce daně v případě, že mu vyvstanou pochybnosti o správnosti jejího postupu, zahájil postup k odstranění pochybností, není skutečností, která by správci daně měla bránit v konkludentním doměření daně. Případné pochybnosti by totiž mohly být důsledkem podrobnějšího zkoumání skutečností, které se na základě dodatečného přiznání, průvodního dopisu ani následného kontrolního hlášení na první pohled spornými zdát nemusely (a nebyly zcela zjevnou chybou či nesprávností ve smyslu shora uvedené judikatury, ale vyžadovaly již právní úvahu založenou na zkoumání konkrétních okolností).

- ▶ Pokud společnost opakovaně zdůrazňovala, že údaj o datu uskutečnění zdanitelných plnění podle dotčených daňových dokladů i datum jejich vydání vyplývaly z následného kontrolního hlášení (jeho podrobného výpisu), je nutno zdůraznit, že podrobný výpis následného kontrolního hlášení čítá celkem devatenáct stran a obsahuje údaje o stovkách zdanitelných plnění. Za takové situace nebylo povinností správce daně „párovat“ tvrzení uvedená v průvodním dopisu, v němž společnost uvedla pouze čísla faktur, s údaji v následném kontrolním hlášení a ověřovat, kdy došlo k uskutečnění zdanitelných plnění, na jejichž základě si společnost nárokovala nárok na odpočet, a uvážit již v této chvíli, zda tento nárok uplatňuje včas. To přesahuje judikaturou vymezené hranice hrubého posouzení dodatečného daňového tvrzení, které by se mělo omezit na odhalení skutečně jen zjevných nesprávností a chyb.
- ▶ Přistoupením na požadavek společnosti, aby správce daně takto podrobně prověřoval správnost nárokovaného odpočtu, by byla popřena zmíněná zásada autoaplikace a fakticky paralyzována činnost daňových orgánů, které by již ve fázi konkludentního stanovení daně měly provádět podrobnou analýzu skutečností tvrzených daňovými subjekty. NSS nezpochybňuje tvrzení společnosti, že „primárním účelem kontrolních hlášení je ověření plnění daňových povinností“. To ale nelze vykládat tak, že předložením (následného) kontrolního hlášení nastupuje automaticky povinnost správce daně podrobně prozkoumávat údaje uvedené v kontrolním hlášení a porovnávat je s tím, co je tvrzeno v (dodatečném) daňovém přiznání předtím, než konkludentně stanoví daň.

Přistoupením na požadavek společnosti, aby správce daně podrobně prověřoval správnost nárokovaného odpočtu, by byla popřena zmíněná zásada autoaplikace a fakticky paralyzována činnost daňových orgánů, které by již ve fázi konkludentního stanovení daně měly provádět podrobnou analýzu skutečností tvrzených daňovými subjekty.

Co si z toho vzít?

Lapidárně to shrnul městský soud, který konstatoval, že pokud by měla společnost čisté úmysly, měla v průvodním dopise explicitně napsat, že odpočty se týkají plnění uskutečněných v listopadu a prosinci roku 2016. Jinými slovy, pokud má mít průvodní dopis šanci na kýžený efekt, měla by z něho být nade vší pochybnost zřejmá relevantní pochybnost.

Radek Matušík

partner v týmu daňového poradenství
radek.matustik@cz.ey.com
+420 603 577 841

Jakub Tměj

senior manažer v týmu daňového poradenství
jakub.tmej@cz.ey.com
+420 735 729 372

Zajišťovací převod obchodního podílu a spojené osoby

Přinášíme vám rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (22 Afs 232/2025) ohledně otázky, zda zajišťovací převod obchodního podílu zakládá kapitálové spojení osob vedoucí k vyloučení úroků na základě pravidel nízké kapitalizace.

Situace

- ▶ Společnost uplatnila do daňových nákladů úroky z úvěrů poskytnutých bankou (řešily se roky 2018 a 2019).
- ▶ Úvěry byly zajištěny zajišťovacím převodem 100% obchodního podílu ve společnosti na banku.
- ▶ Správce daně dospěl k závěru, že banka a společnost byly tím pádem v daném období spojenými osobami, a proto na úroky z daných úvěrů aplikoval pravidla nízké kapitalizace, což vedlo k daňovému doměrku.
- ▶ Krajský soud žalobu zamítl s odkazem na již existující judikaturu Nejvyššího správního soudu (případ Grand Class).
- ▶ Daňový subjekt podal kasační stížnost, v níž argumentoval zejména specifickým smyslem a účelem zajišťovacího převodu, jeho dočasností a účinky ex tunc po zániku, absencí faktického ovlivňování společnosti bankou, či tvrzeným zneužitím práva ze strany správce daně.

Pohled Nejvyššího správního soudu

Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl a potvrdil rozhodnutí krajského soudu i správních orgánů. Jeho klíčové závěry byly následující:

- ▶ Zajišťovacím převodem obchodního podílu dochází k plnému převodu vlastnictví, nikoli toliko formálnímu.
- ▶ Nabyvatel podílu se stává společníkem se všemi právy a povinnostmi, bez ohledu na smluvní omezení výkonu hlasovacích práv.
- ▶ Kapitálové spojení osob vzniká již samotným vlastnictvím 100% podílu, nikoli až faktickým výkonem vlivu.
- ▶ Skutečnost, že zajišťovací převod může později zaniknout s účinky ex tunc, nemá vliv na daňové posouzení za období, kdy trval.
- ▶ Daňové právo provádí autonomní klasifikaci soukromoprávních institutů.

- ▶ Aplikace pravidel nízké kapitalizace není zneužitím práva a jejich použití v daném případě nepopírá jejich smysl; jde o preventivní normu, která se uplatní při splnění zákonných podmínek bez ohledu na úmysl stran.

Co si z toho vzít?

V kontextu předchozí judikatury není toto rozhodnutí překvapením. Nicméně toto téma bylo v posledních měsících předmětem intenzivních diskusí mezi odbornou veřejností a převažující sentiment byl, že takovýto výsledek se jeví být nespravedlivým. Jeden mohl doufat, že se to soudcům rozleží v hlavě a přistoupí k tomu jinak. Nestalo se tak. Faktem je, že daňovým výsledkem nemusí být to, co se jeví být spravedlivé.

Zajišťovací převod obchodního podílu ve prospěch banky zakládá kapitálové spojení osob, které může mj. vést k daňové neuznatelnosti úroků ze zajištěného úvěru na základě pravidel nízké kapitalizace.

Plánované akce

Co pro vás EY připravuje?

- 12. 2. [Investiční fondy 2026](#) (EY seminář)
- 18. 3. [Daňová kontrola](#) (EY seminář)
- 26. 3. [DPH a přeshraniční transakce se zbožím & daňově účetní update - Brno](#) (EY seminář)
- 1. 4. [Zahraniční zaměstnanci - aktuální pracovněprávní a imigrační povinnosti](#) (EY webinář)
- 15. 4. [Daně v marketingu a prodeji XIX](#) (EY seminář)
- 28. 4. [DPH a přeshraniční transakce se zbožím & daňově účetní update - Ostrava](#) (EY seminář)
- 14. 5. [Mezinárodní daňový update](#) (EY seminář)
- 27. 5. [Témata z daňových kontrol](#) (EY webinář)
- 2. 6. OSVČ v praxi: Compliance a efektivní řízení externích spolupracovníků (EY seminář)

Sledujte aktuální přehled plánovaných seminářů a webinářů: https://www.ey.com/cs_cz/events

KONTAKTY

V případě jakýchkoliv dotazů se prosím obraťte na svého kontaktního partnera nebo manažera.

Zdanění společností

Lucie Říhová	+420 731 627 058
Libor Frýzek	+420 731 627 004
Jana Wintrová	+420 731 627 020
Radek Matušík	+420 603 577 841
Kateřina Dedková	+420 603 577 890
Karel Hronek	+420 731 627 065

DPH a cla

David Kužela	+420 731 627 085
Stanislav Kryl	+420 731 627 021

Zdanění fyzických osob

Martina Kneiflová	+420 731 627 041
Ondřej Polívka	+420 731 627 088

Právo

Ondřej Havránek	+420 703 891 387
-----------------	------------------

EY

+420 225 335 111
ey@cz.ey.com
www.ey.com/cz

Přihlášení k odběru

Pokud si přejete, aby naše daňové a právní zpravodajství dostával na e-mail i někdo z Vašich kolegů či známých, prosím přepošlete mu tento e-mail a může se přihlásit k odběru [zde](#).

Odhlášení z odběru

Nepřejete-li si odebírat Daňové a právní zprávy EY, prosím kontaktujte Adélu Vaňkovou: adela.vankova@cz.ey.com.

EY | Building a better working world

EY přispívá k lepšímu fungování světa tím, že vytváří hodnotu pro klienty, zaměstnance, společnost i celou planetu a buduje důvěru na kapitálových trzích.

Týmy odborníků EY s využitím dat, umělé inteligence a pokročilých technologií pomáhají klientům s důvěrou a sebedůvěrou utvářet budoucnost a nacházet odpovědi na ty nejnaléhavější výzvy dneška a zítřka.

Díky detailní znalosti různých ekonomických odvětví, globálně propojené multidisciplinární síti a ekosystému nejrůznějších partnerských organizací mohou týmy našich auditorů, konzultantů, daňových poradců i odborníků na strategické a transakční porade ství poskytovat komplexní služby ve více než 150 zemích a teritoriích.

All in to shape the future with confidence.

Název EY zahrnuje celosvětovou organizaci a může zahrnovat jednu či více členských firem Ernst & Young Global Limited, z nichž každá je samostatnou právnickou osobou. Ernst & Young Global Limited je britská společnost s ručením omezeným garancí, která neposkytuje služby klientům. Informace o tom, jak EY shromažďuje a používá osobní údaje, a o právech fyzických osob stanovených právními předpisy o ochraně osobních údajů jsou k dispozici na ey.com/privacy. Členské firmy EY neposkytují právní služby v zemích, kde to zákon neumožňuje. Podrobnější informace o naší organizaci najdete na našich webových stránkách ey.cz.

© 2026 Ernst & Young, s.r.o. | EY Law advokátní kancelář, s.r.o.

Všechna práva vyhrazena.

ED None

Tento materiál má pouze všeobecný informační charakter, na který není možné spoléhat jako na poskytnutí účetního, daňového, právního ani jiného odborného poradenství. V případě potřeby se prosím obraťte na svého konkrétního poradce.

ey.com